

Szkoła Policji w Katowicach

Zadania Policji w zabezpieczeniu imprez masowych

Opracowanie:

asp. Zbigniew Małodobry
Zakład Służby Prewencyjnej



Wydawnictwo
Szkoly Policji w Katowicach
2010

© **Wszelkie prawa zastrzeżone – Szkoła Policji w Katowicach 2010**

Książki nie wolno reprodukować (adaptować) ani w całości, ani w części, niezależnie od zastosowanej techniki (druk, fotografia, komputer, kserograf, fonografia itd.), bez pisemnej zgody Wydawcy.

Druk i oprawa: Szkoła Policji w Katowicach

Spis treści

Wstęp	4
1. Podstawowe pojęcia	5
2. Prawne aspekty organizacji imprez masowych	10
3. Podmioty mogące występować w charakterze organizatora imprezy masowej	11
4. Obowiązki organizatora w zakresie zapewnienia warunków bezpieczeństwa imprezy masowej	12
5. Rola i zadania służb porządkowych organizatora imprezy masowej	13
6. Odpowiedzialność prawna organizatorów imprez masowych	18
7. Odpowiedzialność organizatora imprezy masowej za szkody	18
8. Prawne możliwości oddziaływania Policji na organizatorów imprez masowych	19
9. Zgromadzenia	22
10. Podstawowe formy pełnienia służby oraz rodzaje służb prewencyjnych wykorzystywanych podczas zabezpieczania imprez masowych	24
11. Rodzaje naruszeń porządku publicznego mogące wystąpić w związku z organizacją i przebiegiem imprez masowych, oraz sankcje nakładane na osoby naruszające porządek imprez masowych	27
Literatura	33

Wstęp

Ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego jest jednym z podstawowych zadań Policji¹. Zadanie to w sposób szczególny jest realizowane w trakcie zabezpieczania imprez masowych.

Doświadczenie ostatnich kilku lat uczy, że zabezpieczenie imprez masowych i zgromadzeń to dla Policji coraz poważniejsze wyzwanie oraz większe możliwości wpływania na organizatorów imprez, ale także coraz wyższe wymagania stawiane policjantom realizującym te zabezpieczenia bezpośrednio na miejscu odbywania się imprezy masowej, jak również tym, którzy przygotowują zabezpieczenie od strony logistycznej czy sztabowej². Celem niniejszego opracowania jest zebranie w jednym miejscu podstawowych i niezbędnych informacji związanych z zabezpieczeniem imprez masowych i zgromadzeń. Z całą pewnością nie wyczerpuje ono tematyki, ale pozwoli spojrzeć na to zagadnienie z kilku ważnych dla Policji punktów widzenia, a co za tym idzie może przyczynić się do właściwej realizacji powyższej problematyki w praktyce.

¹ Art. 1 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. Nr 43 z 2007 r., poz. 277, z późn. zm.).

² C. Piasecki, L. Kołodziejczyk, *Rola Policji w zabezpieczaniu imprez masowych*, Szkoła Policji w Katowicach 2003.

1. Podstawowe pojęcia

Obowiązki organizatorów imprez masowych bez względu na podstawę ich organizacji uregulowane są w ustawie z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych*³. Omawiając zagadnienia związane z bezpieczeństwem imprez masowych, należy posiłkować się podstawowymi definicjami zawartymi w tej ustawie.

Ilekróć będzie mowa o:

- 1) imprezie masowej – należy przez to rozumieć imprezę masową artystyczno-rozrywkową, masową imprezę sportową, w tym mecz piłki nożnej, o których mowa w pkt 2-4;
- 2) imprezie masowej artystyczno-rozrywkowej – należy przez to rozumieć imprezę o charakterze artystycznym lub rozrywkowym, która ma się odbyć:
 - a) na stadionie, w innym obiekcie niebędącym budynkiem lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na których liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000,
 - b) w hali sportowej lub w innym budynku umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, w których liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 500;
- 3) masowej imprezie sportowej – należy przez to rozumieć imprezę masową mającą na celu współzawodnictwo sportowe lub popularyzowanie kultury fizycznej, organizowaną na:

³ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).

- a) stadionie lub w innym obiekcie niebędącym budynkiem, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000, a w przypadku hali sportowej lub innego budynku umożliwiającego przeprowadzenie imprezy masowej – nie mniej niż 300,
 - b) terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób wynosi nie mniej niż 1000;
- 4) meczu piłki nożnej – należy przez to rozumieć masową imprezę sportową mającą na celu współzawodnictwo w dyscyplinie piłki nożnej, organizowaną na stadionie lub w innym obiekcie sportowym, na którym liczba udostępnionych przez organizatora miejsc dla osób, ustalona zgodnie z przepisami prawa budowlanego oraz przepisami dotyczącymi ochrony przeciwpożarowej, wynosi nie mniej niż 1000;
- 5) imprezie masowej podwyższonego ryzyka – należy przez to rozumieć imprezę masową, w czasie której, zgodnie z informacją o przewidywanych zagrożeniach lub dotychczasowymi doświadczeniami dotyczącymi zachowania osób uczestniczących, istnieje obawa wystąpienia aktów przemocy lub agresji;
- 6) czasie trwania imprezy masowej – należy przez to rozumieć okres od chwili udostępnienia obiektu lub terenu uczestnikom imprezy masowej do chwili opuszczenia przez nich tego obiektu lub terenu;
- 7) liczbie miejsc dla osób na imprezie masowej – należy przez to rozumieć liczbę udostępnionych przez organizatora miejsc na stadionie, w innym obiekcie niebędącym budynkiem, hali sportowej albo w innym budynku lub na terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej, ustaloną na podstawie przepisów prawa budowlanego i przepisów dotyczących ochrony przeciwpożarowej;

- 8) instytucjach zagranicznych – należy przez to rozumieć podmioty zagraniczne i międzynarodowe, w tym w szczególności wchodzące w ich skład narodowe punkty informacyjne, właściwe do zapobiegania i zwalczania przejawów przemocy i chuligaństwa w czasie masowych imprez sportowych, w tym meczów piłki nożnej, na podstawie Europejskiej konwencji w sprawie przemocy i ekscesów widzów w czasie imprez sportowych, a w szczególności meczów piłki nożnej, sporządzonej w Strasburgu dnia 19 sierpnia 1985 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 129, poz. 625) oraz decyzji Rady 2002/348/JHA z dnia 25 kwietnia 2002 r. dotyczącej bezpieczeństwa w związku z meczami piłki nożnej o charakterze międzynarodowym (Dz. Urz. WE L 121 z 08.05.2002, str. 1-3; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 04, str. 237-239);
- 9) organizatorze – należy przez to rozumieć osobę prawną, osobę fizyczną lub jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, przeprowadzającą imprezę masową;
- 10) regulaminie obiektu (terenu) – należy przez to rozumieć przepisy wydane przez właściciela, posiadacza, użytkownika lub zarządzającego obiektem lub terenem, zawierające zasady wstępu na teren lub obiekt, w tym osób małoletnich, zasady zachowania się osób obecnych w obiekcie lub na terenie i korzystania przez nie z obiektu lub terenu oraz ze znajdujących się tam urządzeń, a także określające miejsca nieprzeznaczone dla publiczności;
- 11) kierowniku do spraw bezpieczeństwa – należy przez to rozumieć osobę wyznaczoną przez organizatora, reprezentującą go w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom imprezy masowej;
- 12) służbie informacyjnej – należy przez to rozumieć osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, w tym spikera zawodów sportowych;
- 13) służbie porządkowej – należy przez to rozumieć osoby podlegające kierownikowi do spraw bezpieczeństwa, wyznaczone przez organizatora, legitymujące się ważną licencją pracownika ochrony fizycznej, o której mowa w art. 26 lub 27 ustawy

z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005 r. Nr 145, poz. 1221, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 oraz z 2008 r. Nr 171, poz. 1055 i Nr 180, poz. 1112);

- 14) terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej – należy przez to rozumieć wydzielony, odpowiednio oznaczony teren na otwartej przestrzeni, spełniający warunki higieniczno-sanitarne odpowiadające wymaganiom przewidzianym prawem oraz posiadający infrastrukturę zapewniającą bezpieczne przeprowadzenie imprezy masowej, na którym do określenia liczby miejsc przyjmuje się przelicznik 0,5 m² na osobę;
- 15) terenie zamkniętym – należy przez to rozumieć teren zamknięty w rozumieniu przepisów prawa budowlanego lub teren będący w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez: Ministra Obrony Narodowej, Ministra Sprawiedliwości oraz ministrów właściwych: do spraw wewnętrznych, do spraw oświaty i wychowania, do spraw szkolnictwa wyższego oraz do spraw kultury fizycznej i sportu;
- 16) zabezpieczeniu imprezy masowej – należy przez to rozumieć ogół skoordynowanych przedsięwzięć podejmowanych w celu zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego w związku z imprezą masową;
- 17) zakazie zagranicznym – należy przez to rozumieć zakaz stadionowy, nałożony przez uprawnione do tego podmioty innych państw, o którym informację przekazano Komendantowi Głównemu Policji;
- 18) zezwoleniu – należy przez to rozumieć zezwolenie na przeprowadzenie imprezy masowej wydane, w drodze decyzji, przez wójta, burmistrza albo prezydenta miasta właściwych ze względu na miejsce przeprowadzenia imprezy masowej;
- 19) dokumencie potwierdzającym tożsamość – należy przez to rozumieć dowód osobisty, tymczasowe zaświadczenie tożsamości, paszport, prawo jazdy, legitymację szkolną lub studencką, dokument stwierdzający tożsamość

cudzoziemca albo inny dokument potwierdzający tożsamość zaopatrzonego w wizerunek twarzy i adres zamieszkania osoby.

Przepisów wymienionej na wstępie ustawy nie stosuje się do nieodpłatnych imprez masowych organizowanych na terenach zamkniętych będących w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez:

- 1) Ministra Obrony Narodowej,
- 2) Ministra Sprawiedliwości oraz ministrów właściwych:
 - do spraw wewnętrznych,
 - do spraw oświaty i wychowania,
 - do spraw szkolnictwa wyższego,
 - do spraw kultury fizycznej i sport,

pod warunkiem, że jednostki te są organizatorami imprezy masowej w rozumieniu ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych.

Nie są imprezami masowymi, w rozumieniu ustawy o *bezpieczeństwie imprez masowych*, imprezy organizowane w:

- teatrach,
- operach,
- operetkach,
- filharmoniach,
- kinach,
- muzeach,
- bibliotekach,
- domach kultury,
- galeriach sztuki,
- lub w innych podobnych obiektach,

a także:

- organizowanych w szkołach i placówkach oświatowych przez zarządzających tymi szkołami i placówkami,

- organizowanych w ramach współzawodnictwa sportowego dzieci i młodzieży,
- sportowych, organizowanych dla sportowców niepełnosprawnych,
- sportu powszechnego o charakterze rekreacji ruchowej, ogólnodostępnym i nieodpłatnym, organizowanych na terenie otwartym,
- zamkniętych, organizowanych przez pracodawców dla ich pracowników – jeżeli rodzaj imprezy odpowiada przeznaczeniu obiektu lub terenu, gdzie ma się ona odbyć.

2. Prawne aspekty organizacji imprez masowych

Organizacja imprezy masowej uzależniona jest od uzyskania zezwolenia na jej przeprowadzenie. Organem uprawnionym do wydawania zezwoleń w tym zakresie jest wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce przeprowadzania imprezy masowej.

W celu przeprowadzenia imprezy masowej organizator, nie później niż na 30 dni przed planowanym terminem jej rozpoczęcia:

- 1) występuje do uprawnionego organu z wnioskiem o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej;
- 2) zwraca się do właściwego miejscowo komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji i właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej, kierownika jednostki organizacyjnej pomocy doraźnej (pogotowia ratunkowego) i państwowego inspektora sanitarnego z wnioskiem o wydanie opinii o niezbędnej wielkości sił i środków potrzebnych do zabezpieczenia imprezy masowej, zastrzeżeniach do stanu technicznego obiektu (terenu) oraz o przewidywanych zagrożeniach;
- 3) powiadamia właściwego miejscowo:
 - a) komendanta oddziału Straży Granicznej, w przypadku przeprowadzania imprezy masowej w strefie nadgranicznej,
 - b) komendanta terenowej jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, w przypadku przeprowadzania imprezy masowej na terenach będących

w zarządzie jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej.

Do wniosku, o wydanie zezwolenia organizator załącza:

- 1) dokumentację i informacje, o których mowa w art. 26 ust. 1 ustawy *o imprezach masowych*;
- 2) program i regulamin imprezy masowej, wraz z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej;
- 3) regulamin obiektu (terenu), wraz z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej;
- 4) pisemną instrukcję określającą zadania służby porządkowej oraz służby informacyjnej;
- 5) warunki łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej⁴.

Właściwy miejscowo komendant powiatowy (rejonowy, miejski) Policji, Państwowej Straży Pożarnej, kierownik jednostki organizacyjnej pomocy doraźnej (pogotowia ratunkowego) i państwowy inspektor sanitarny wydają opinie w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku o ich wydanie. Opinie te zachowują ważność przez 6 miesięcy od dnia ich wydania

3. Podmioty mogące występować w charakterze organizatora imprezy masowej

Zgodnie z art. 3 pkt 9 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych*, organizatorami imprez masowych mogą być:

- 1) osoby prawne, czyli skarb państwa i jednostki organizacyjne, którym przepisy szczególne przyznają osobowość prawną;
- 2) osoby fizyczne;
- 3) jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej.

⁴ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).

Zgodnie z art. 30 § 1 *Kodeksu postępowania administracyjnego*, zdolność prawną do występowania w charakterze strony w postępowaniu administracyjnym ocenia się według prawa cywilnego⁵.

4. Obowiązki organizatora w zakresie zapewnienia warunków bezpieczeństwa imprezy masowej

Organizator imprezy masowej jest obowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa osobom obecnym na imprezie w zakresie:

- 1) zapewnienia bezpieczeństwa osobom uczestniczącym w imprezie;
- 2) ochrony porządku publicznego;
- 3) zabezpieczenia pod względem medycznym;
- 4) zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego obiektów budowlanych wraz ze służącymi tym obiektom instalacjami i urządzeniami technicznymi, w szczególności przeciwpożarowymi i sanitarnymi.

Organizator imprezy masowej zapewnia:

- 1) spełnienie wymogów określonych, w szczególności, w przepisach prawa budowlanego, w przepisach sanitarnych i przepisach dotyczących ochrony przeciwpożarowej;
- 2) udział służb porządkowych, służb informacyjnych oraz kierującego tymi służbami kierownika do spraw bezpieczeństwa;
- 3) pomoc medyczną;
- 4) zaplecze higieniczno-sanitarne;
- 5) wyznaczenie dróg ewakuacyjnych oraz dróg umożliwiających dojazd pojazdom służb ratowniczych i Policji;
- 6) warunki do zorganizowania łączności pomiędzy podmiotami biorącymi udział w zabezpieczeniu imprezy masowej;

⁵ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (t.j. Dz. U. Nr 98 z 2000 r., poz. 1071, z późn. zm.).

- 7) sprzęt ratowniczy i gaśniczy oraz środki gaśnicze niezbędne do zabezpieczenia imprezy masowej w zakresie działań ratowniczo-gaśniczych;
- 8) wydzielone pomieszczenia dla służb kierujących zabezpieczeniem imprezy masowej.

Organizator opracowuje i udostępnia osobom uczestniczącym w imprezie masowej regulamin obiektu (terenu) oraz regulamin imprezy masowej zawierający warunki uczestnictwa i zasady zachowania się osób na niej obecnych. Ponadto opracowuje instrukcję postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej.

5. Rola i zadania służb porządkowych organizatora imprezy masowej

Organizator imprezy masowej jest obowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa osobom obecnym na imprezie oraz porządku podczas trwania imprezy. Zadanie to realizuje poprzez odpowiednio wyszkoloną i wyposażoną służbę porządkową i informacyjną. Pracownicy tych służb winni wyraźnie się wyróżniać elementami ubioru (jednolicie oznakowani, w sposób umożliwiający ich identyfikację), a ponadto winni się legitymować identyfikatorem umieszczonym w widocznym miejscu, który powinien zawierać co najmniej następujące informacje:

- nazwę wystawcy,
- numer identyfikacyjny i wizerunek twarzy,
- termin ważności,
- pieczęć i podpis wystawcy.

Organizator prowadzi ewidencję wydanych identyfikatorów, zawierającą następujące dane:

- imię i nazwisko oraz numer PESEL członka służby pobierającego identyfikator lub serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- podpis członka służby pobierającego identyfikator, datę i godzinę pobrania,

- numer zaświadczenia o ukończeniu przez członka służby przeszkolenia w zakresie zabezpieczania imprez masowych i dane identyfikujące wystawcę tego zaświadczenia.

Organizator zobowiązany jest powołać kierownika ds. bezpieczeństwa, który kieruje służbą porządkową i informacyjną.

Służby porządkowe organizatora imprezy masowej, w tym pracownicy agencji ochrony osób lub mienia, są uprawnione do:

1. Sprawdzania i stwierdzania uprawnień osób do uczestniczenia w imprezie masowej, a w przypadku stwierdzenia braku takich uprawnień – wezwania ich do opuszczenia imprezy masowej, których dokonuje się poprzez:
 - 1) sprawdzenie, czy osoba posiada ważny bilet wstępu, identyfikator, zaproszenie albo inny dokument uprawniający do przebywania na imprezie;
 - 2) porównanie okazanego dokumentu ze wzorem;
 - 3) ustalenie, czy dane personalne nie zostały zamieszczone w „Centralnym Rejestrze Zakazów Wstępu na Imprezy Masowe” – czynności te mogą być podejmowane do czasu zakończenia imprezy masowej.
2. Legitymowania osób w celu ustalenia ich tożsamości – czynność tę realizuje się w szczególności w celu dokonania ustaleń, o których mowa w pkt 1 ppkt b) lub w przypadku określonym w pkt 3.

W przypadku legitymowania członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu „służba porządkowa”, podać swoje imię i nazwisko, oraz w taki sposób okazać, umieszczony w widocznym miejscu, identyfikator potwierdzający uprawnienie do podjęcia czynności, aby osoba legitymowana miała możliwość odczytania danych zawartych w tym dokumencie. Jest on również obowiązany podać podstawę prawną i powód legitymowania. W razie legitymowania uczestników imprezy masowej znajdujących się w pojeździe, gdy uzasadniają to względy bezpieczeństwa, członek służby porządkowej ma prawo żądać opuszczenia pojazdu przez te osoby.

3. Przeglądania zawartości bagaży i odzieży osób, w przypadku podejrzenia, że osoby te wnoszą lub posiadają broń lub inne niebezpieczne przedmioty, materiały wybuchowe, wyroby pirotechniczne, materiały pożarowo niebezpieczne, napoje alkoholowe, środki odurzające lub substancje psychotropowe.

Tryb postępowania w przypadku przeglądania bagażu lub odzieży wygląda następująco: przed przystąpieniem do wykonywania ww. czynności członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu „służba porządkowa” oraz wykonać pozostałe czynności jak w pkt 2, oraz wezwać osobę do okazania ich zawartości. W przypadku stwierdzenia w zawartości przeglądanych bagaży lub odzieży przedmiotów, których wnoszenie i posiadanie na imprezie jest zabronione, członek służby porządkowej odmawia wpuszczenia na imprezę osoby, u której stwierdzono posiadanie tych przedmiotów, lub usuwa ją z miejsca przeprowadzania imprezy.

W przypadku stwierdzenia w zawartości przeglądanych bagaży lub odzieży przedmiotów, o których mowa w pkt 3, członek służby porządkowej dokonuje ujęcia osoby, u której stwierdzono te przedmioty i po ich odebraniu sporządza protokół z tej czynności, a następnie przekazuje tę osobę Policji wraz z odebranymi przedmiotami.

4. Wydawania poleceń porządkowych osobom zakłócającym porządek publiczny lub zachowującym się niezgodnie z regulaminem imprezy masowej lub regulaminem obiektu (terenu), a w przypadku niewykonania tych poleceń – wezwania ich do opuszczenia imprezy masowej.

Przed przystąpieniem do usunięcia osoby z miejsca przeprowadzenia imprezy masowej członek służby porządkowej jest obowiązany użyć zwrotu „służba porządkowa” oraz wykonać czynności określone w pkt 1. Następnie wzywa on osobę usuwaną do opuszczenia miejsca przeprowadzenia imprezy masowej i towarzyszy tej osobie do granicy miejsca, w którym odbywa się impreza masowa.

W przypadku niepodporządkowania się wezwaniu osoby do opuszczenia miejsca przeprowadzania imprezy masowej lub stawiania czynnego oporu:

- 1) członek służby porządkowej będący pracownikiem agencji ochrony wynajętej do zabezpieczenia imprezy, posiadający licencję pracownika ochrony fizycznej, wyprowadza przy użyciu siły fizycznej osobę, która nie podporządkowuje się wezwaniu, poza granice imprezy masowej;
 - 2) członek służby porządkowej, nieposiadający licencji pracownika ochrony fizycznej, wzywa do przeprowadzenia usunięcia osoby pracownika, o którym mowa wyżej lub zwraca się o pomoc do Policji za pośrednictwem kierownika do spraw bezpieczeństwa.
5. Ujęcia, w celu niezwłocznego przekazania Policji, osób stwarzających bezpośrednio zagrożenie dla dóbr powierzonych ochronie oraz osób dopuszczających się czynów zabronionych.

Po ujęciu osoby członek służby porządkowej jest obowiązany:

- 1) poinformować osobę o podstawach prawnych i przyczynach ujęcia;
- 2) sprawdzić, czy osoba ujęta posiada broń lub inne niebezpieczne przedmioty (narzędzia) oraz materiały wybuchowe lub materiały pirotechniczne, napoje alkoholowe, środki odurzające lub substancje psychotropowe;
- 3) odebrać przedmioty wymienione w ppkt b) i przekazać je Policji.

Przy wykonywaniu powyższych czynności pracownicy służby porządkowej okazują identyfikator.

Powyższe czynności powinny być wykonywane w sposób możliwie najmniej naruszający godność ludzką oraz inne dobra osobiste osoby, w stosunku do której zostały podjęte.

Obowiązkiem pracowników służby porządkowej jest:

- 1) odmowa wstępu na imprezę masową:
 - a) osobom, których dane znajdują się w „Centralnym Rejestrze Zakazów Wstępu na Imprezy Masowe”,
 - b) osobom odmawiającym poddania się sprawdzeniu uprawnień do przebywania

- na imprezie masowej, wylegitymowania się w celu ustalenia tożsamości oraz przejrzeniu zawartości bagażu lub odzieży, w przypadku podejrzenia wnoszenia na teren imprezy przedmiotów zabronionych,
- c) osobom znajdującym się pod widocznym wpływem alkoholu, środków odurzających, psychotropowych lub innych podobnie działających środków,
 - d) osobom posiadającym broń lub inne niebezpieczne przedmioty, materiały, wyroby, napoje alkoholowe, środki odurzające lub substancje psychotropowe,
 - e) osobom zachowującym się agresywnie, prowokacyjnie albo w inny sposób stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa lub porządku publicznego;
- 2) usunięcie z miejsca przeprowadzania imprezy masowej osób, które swoim zachowaniem zakłócają porządek publiczny lub zachowują się niezgodnie z regulaminem imprezy masowej.

Przy wykonywaniu obowiązków wymienionych powyżej pracownik służby porządkowej, będący pracownikiem agencji ochrony osób i mienia, może użyć siły fizycznej w postaci chwytów obezwładniających oraz podobnych technik obrony. Użycie tego środka przymusu może odbyć się na zasadach określonych w ustawie z dnia 22 sierpnia 1997 r. *o ochronie osób i mienia*⁶ oraz w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1998 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobów użycia przez pracowników ochrony środków przymusu bezpośredniego*⁷.

W przypadku gdy działania podjęte przez służby porządkowe organizatora imprezy masowej są nieskuteczne, organizator imprezy masowej lub kierownik ds. bezpieczeństwa w imieniu organizatora imprezy występuje o pomoc do Policji, a jeżeli impreza masowa jest przeprowadzana na terenach będących w zarządzie jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej — do Żandarmerii Wojskowej, potwierdzając ten fakt pisemnym zgłoszeniem. W tej sytuacji służby porządkowe organizatora imprezy wykonują polecenia Policji lub Żandarmerii Wojskowej.

⁶ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. *o ochronie osób i mienia* (Dz. U. Nr 145 z 2005 r., poz. 1221, z późn. zm.),

⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1998 r. *w sprawie szczegółowych warunków i sposobów użycia przez pracowników ochrony środków przymusu bezpośredniego* (Dz. U. Nr 89, poz. 563.).

6. Odpowiedzialność prawna organizatorów imprez masowych

Przepisy karne dotyczące organizatorów imprez masowych zawarte są w art. 58 ustawy o *bezpieczeństwie imprez masowych*⁸. Mówią one o możliwości popełnienia przez organizatora następujących przestępstw:

- organizacja imprezy masowej bez wymaganego zezwolenia,
- organizacja imprezy masowej niezgodnie z warunkami określonymi w zezwoleniu,
- przeprowadzenie imprezy masowej wbrew wydanemu zakazowi.

Wymienione wyżej czyny zagrożone są karą nie mniejszą niż 240 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

Odpowiedzialność organizatora imprezy masowej może być również związana z niezachowaniem warunków bezpieczeństwa określonych w art. 6 ust. 1 ustawy o *bezpieczeństwie imprez masowych* i podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych.

7. Odpowiedzialność organizatora imprezy masowej za szkody

Organizator imprezy masowej odpowiada za rzeczywiste szkody, które poniosły Policja, Żandarmeria Wojskowa, Państwowa Straż Pożarna i inne jednostki ochrony przeciwpożarowej oraz służba zdrowia, w związku z ich działaniami w miejscu i czasie odbywania się imprezy. Oznacza to, że organizator nie ponosi odpowiedzialności za szkody w majątku wymienionych podmiotów poniesione przed rozpoczęciem lub po zakończeniu imprezy masowej oraz zaistniałych poza miejscem odbywania się imprezy, np. związane z zabezpieczeniem dróg dojścia uczestników imprezy przez teren miasta. Odpowiedzialność organizatora w tym zakresie ograniczona jest również tym, że impreza, na której wystąpiły szkody jest imprezą odpłatną.

⁸ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o *bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).

Szkody obejmują równowartość zniszczonego lub uszkodzonego mienia. Podmioty, u których wystąpiły szkody związane z działaniami w miejscu i czasie przeprowadzania imprezy masowej przedkładają organizatorowi zestawienie i wysokość poniesionych szkód.

Organizator imprezy masowej, na którą wstęp jest odpłatny, jest obowiązany do zawarcia umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone osobom w niej uczestniczącym.

8. Prawne możliwości oddziaływania Policji na organizatorów imprez masowych

Obowiązkiem Policji jest wydanie opinii dotyczącej organizowanej imprezy masowej. Od stanowiska wyrażonego w niej często uzależnione jest wydanie zezwolenia na przeprowadzenie imprezy masowej lub odmowa jego wydania. Pozytywna opinia właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Policji jest dodatnią przesłanką braną pod uwagę przy rozpatrywaniu wniosku o wydanie zezwolenia na jej przeprowadzenie. Negatywne stanowisko z kolei jest często przyczyną uwzględnienia uwag Policji przez organizatora, a tym samym poprawy stanu bezpieczeństwa uczestników imprezy masowej. Dlatego też opinia właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Policji ma duże znaczenie w aspekcie prawnych możliwości oddziaływania na organizatorów imprez masowych. Aby opinia była obiektywnym odzwierciedleniem starań organizatora w zakresie bezpieczeństwa powinna być wydana w oparciu o jak najpełniejszą dokumentację złożoną przez organizatora oraz w oparciu o własne ustalenia i doświadczenia Policji.

Zgodnie z art. 25 ust. 1a ustawy z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych*⁹ organizator imprezy masowej, nie później niż 30 dni przed planowanym terminem jej rozpoczęcia, zwraca się do właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Policji o wyrażenie opinii, która musi

⁹ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).

zawierać informacje o niezbędnej wielkości sił i środków policyjnych potrzebnych do zabezpieczenia imprezy, zastrzeżeniach do stanu technicznego obiektu oraz o przewidywanych zagrożeniach.

Organizator zobowiązany jest do wniosku dołączyć:

- 1) graficzny plan obiektu (terenu), na którym ma być przeprowadzona impreza masowa, wraz z jego opisem, zawierający:
 - a) oznaczenie dróg dojścia i rozchodzenia się osób uczestniczących w imprezie masowej, dróg ewakuacyjnych i dróg dojazdowych dla pojazdów służb ratowniczych i Policji,
 - b) oznaczenie punktów pomocy medycznej, punktów czerpalnych wody do picia i do celów przeciwpożarowych oraz punktów informacyjnych,
 - c) oznaczenie lokalizacji hydrantów przeciwpożarowych, zaworów, przyłączy wody, gazu i energii elektrycznej oraz innych elementów mających wpływ na bezpieczeństwo użytkowników obiektu lub terenu,
 - d) informacje o rozmieszczeniu służb porządkowych oraz służb informacyjnych, rozmieszczeniu osób uczestniczących w imprezie masowej i ewentualnym rozdzieleniu ich według sektorów oraz o rozmieszczeniu punktów gastronomicznych i sanitariatów;
- 2) instrukcję postępowania w przypadku powstania pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w miejscu i w czasie imprezy masowej;
- 3) terminarz rozgrywek meczów piłki nożnej lub terminarz innych imprez masowych – w przypadku imprez masowych organizowanych cyklicznie;
- 4) informację o:
 - a) liczbie miejsc dla osób na imprezie masowej,
 - b) przewidywanych zagrożeniach bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 5) informację o liczbie, organizacji, oznakowaniu, wyposażeniu i sposobie rozmieszczenia służby porządkowej oraz służby informacyjnej;
- 6) informację o osobie wyznaczonej na kierownika do spraw bezpieczeństwa, w tym jego dane obejmujące: imię, nazwisko, numer PESEL, numer i datę wydania zaświadczenia o ukończeniu kursu dla kierowników do spraw bezpieczeństwa imprez masowych, a w przypadku imprezy masowej podwyższonego ryzyka

dotatkowo numer i datę wydania licencji pracownika ochrony fizycznej drugiego stopnia;

- 7) informację o sposobie zapewnienia identyfikacji osób biorących udział w imprezie masowej – w przypadku meczu piłki nożnej lub imprezy masowej podwyższonego ryzyka,
- 8) informację o zainstalowanych urządzeniach rejestrujących obraz i dźwięk.

Ponadto wraz z wnioskiem organizator powinien przekazać:

- 1) program i regulamin imprezy masowej, wraz z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej;
- 2) regulamin obiektu (terenu), wraz z informacją o sposobie udostępnienia go uczestnikom imprezy masowej;
- 3) pisemną instrukcję określającą zadania służby porządkowej oraz służby informacyjnej.

Dokumenty, o których mowa powyżej, pozwalają na ocenę profesjonalności działań organizatora w zakresie bezpieczeństwa oraz zaplanowanie zadań dla Policji związanych np. z przemieszczaniem się uczestników imprezy, ewentualnymi możliwościami wystąpienia zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego poza terenem odbywania się imprezy, koordynacją działań z jednostkami ościennymi czy też z koniecznością wystąpienia z wnioskiem o udział w zabezpieczeniu sił policyjnych z oddziału prewencji Policji.

Wydanie opinii powinno być również poprzedzone lustracją terenu lub obiektu, w którym ma odbyć się impreza masowa. Zdarzają się przypadki, że dostarczone dokumenty nie odzwierciedlają w pełni stanu rzeczywistego lub nie zawierają informacji o urządzeniach lub prowadzonych pracach na obiekcie lub w jego okolicy, które mogą utrudnić zapewnienie bezpieczeństwa uczestnikom imprezy masowej lub możliwość dojazdu służb ratowniczych.

Negatywna opinia organów Policji nie jest wystarczającą przesłanką do wydania odmowy na przeprowadzenie imprezy masowej przez wójta, burmistrza bądź prezydenta miasta. Jednakże brak jej w dokumentacji złożonej razem z wnioskiem o wydanie zezwolenia musi prowadzić do podjęcia decyzji odmownej.

Inną możliwością oddziaływania Policji na organizatora imprezy masowej jest wystąpienie z wnioskiem do wojewody, który posiada uprawnienia do wprowadzenia zakazu przeprowadzania imprez masowych dla określonego organizatora na terenie województwa lub jego części na stadionie, innym obiekcie niebędącym budynkiem lub terenie umożliwiającym przeprowadzenie imprezy masowej. Od decyzji wojewody w tym względzie organizatorowi służy odwołanie do ministra właściwego do spraw wewnętrznych, który rozpatruje je w terminie 14 dni. Odwołanie od decyzji nie wstrzymuje jej wykonania.

9. Zgromadzenia

Regulację prawną zgromadzeń określa ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. *Prawo o zgromadzeniach*¹⁰, której naczelną zasadą mówi, że każdy może korzystać z wolności pokojowego zgromadzania się. Zgodnie z cytowaną ustawą zgromadzeniem jest zgrupowanie co najmniej 15 osób zwołanych w celu wspólnych obrad lub w celu wyrażenia wspólnego stanowiska.

Wolność zgromadzania podlega jednak pewnym ograniczeniom, przewidzianym przez ustawy, niezbędnym dla ochrony zdrowia, moralności publicznej, a także praw i wolności innych osób. Zgodnie z art. 8 cytowanej ustawy, organ gminy zakazuje organizacji zgromadzenia publicznego, jeżeli:

- jego cel lub odbycie sprzeciwiają się niniejszej ustawie lub naruszają przepisy ustaw karnych,
- odbycie zgromadzenia może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach.

Organem, któremu ustawa przekazała kompetencje co do nadzoru nad organizacją zgromadzeń, jest organ gminy właściwy ze względu na miejsce zgromadzenia. Rada gminy może określić miejsca, w których organizowanie zgromadzeń publicznych nie wymaga zawiadomienia. Jednakże jeżeli zgromadzenie organizowane jest w pobliżu siedzib przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów

¹⁰ Ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. *Prawo o zgromadzeniach* (Dz. U. Nr 51, poz. 297, z późn. zm.).

konsularnych, misji specjalnych i organizacji międzynarodowych korzystających z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych, organ gminy zawiadamia właściwego komendanta Policji oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych.

Organizator zgromadzenia organizowanego na otwartej przestrzeni obowiązany jest zawiadomić o tym fakcie właściwy organ gminy nie później niż na 3 dni i nie wcześniej niż na 30 dni przed terminem zgromadzenia. Zawiadomienie takie powinno zawierać:

- 1) nazwisko, imię, datę urodzenia i adres organizatora oraz nazwę i adres osoby prawnej lub innej organizacji, jeżeli w jej imieniu organizuje on zgromadzenie;
- 2) cel i program oraz język, w którym będą porozumiewać się uczestnicy zgromadzenia;
- 3) miejsce i datę, godzinę rozpoczęcia, planowany czas trwania, przewidywaną liczbę uczestników oraz projektowaną trasę przejścia, jeżeli przewidują się zmianę miejsca w czasie trwania zgromadzenia;
- 4) określenie planowanych przez organizatora środków służących zapewnieniu pokojowego przebiegu zgromadzenia oraz środków, o których dostarczenie zwraca się do organu gminy.

Decyzja o zakazie zgromadzenia publicznego powinna być doręczona organizatorowi w terminie 3 dni od dnia zawiadomienia, nie później jednak niż na 24 godziny przed planowanym terminem rozpoczęcia zgromadzenia.

Zgromadzenie publiczne powinno mieć swojego przewodniczącego, który otwiera zgromadzenie, kieruje jego przebiegiem oraz zamyka zgromadzenie. Odpowiada on również za zgodny z przepisami przebieg zgromadzenia oraz podejmuje w tym celu przewidziane w ustawie środki. Ma on prawo żądać opuszczenia zgromadzenia przez osobę, która swoim zachowaniem narusza przepisy ustawy lub uniemożliwia albo usiłuje udaremnić zgromadzenie. W razie niepodporządkowania się żądaniu może on zwrócić się o pomoc do Policji lub Straży Miejskiej (Gminnej). Wówczas taka osoba ponosi odpowiedzialność z art. 52 § 1 kodeksu wykroczeń za przeszkadzanie w przebiegu niezakazanego zgromadzenia.

Przewodniczący zgromadzenia może rozwiązać zgromadzenie jeżeli uczestnicy zgromadzenia nie podporządkują się jego zarządzeniom wydanym w związku

z wykonywaniem obowiązków lub gdy przebieg zgromadzenia sprzeciwia się ustawie *Prawo o zgromadzeniach* albo gdy naruszają przepisy ustaw karnych. Zgromadzenie może być również rozwiązane przez przedstawiciela organu gminy, jeżeli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach lub gdy narusza ono przepisy ustawy *Prawo o zgromadzeniach* albo przepisy ustaw karnych, a przewodniczący, uprzedzony o konieczności rozwiązania zgromadzenia wzbraniał się to uczynić. Przewodniczenie zgromadzeniu po jego rozwiązaniu stanowi wykroczenie z art. 52§1 kodeksu wykroczeń.

Zabroniony jest udział w zgromadzeniu osób posiadających przy sobie broń, materiały wybuchowe lub inne niebezpieczne narzędzia. Stanowi to również wykroczenie z art. 52§1 kodeksu wykroczeń.

Organ gminy, na wniosek organizatora, zapewnia w miarę potrzeby i możliwości ochronę policyjną w trybie przepisów ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. *o Policji*. Rola i zadania Policji w zabezpieczeniu zgromadzeń publicznych jest w zasadzie taka sama jak w przypadku zabezpieczenia imprez masowych.

10. Podstawowe formy pełnienia służby oraz rodzaje służb prewencyjnych wykorzystywanych podczas zabezpieczania imprez masowych

Organizacja zabezpieczenia imprezy masowej wiąże się z zaangażowaniem w te działania różnych sił policyjnych. Są to zarówno policjanci prewencji, ruchu drogowego, jak i policjanci na co dzień pracujący w wydziałach kryminalnych. W niniejszej pracy omówione zostały formy i rodzaje służb prewencyjnych, na których to przeważnie spoczywa najwięcej obowiązków podczas zabezpieczania imprez masowych. Szczególna zaś rola spoczywa na policjantach pełniących służbę w oddziałach prewencji. Ilość oraz rodzaj pełnionej służby uzależnione są od charakteru i rangi imprezy, a także od posiadanych informacji na temat ilości i nastawienia uczestników imprezy¹¹.

¹¹ C. Piasecki, L. Kołodziejczyk, *Rola Policji w zabezpieczaniu imprez masowych*, Szkoła Policji w Katowicach 2003.

Podstawową formą pełnienia służby podczas zabezpieczenia imprezy masowej jest pełnienie służby patrolowej, czyli wykonywanie zadań służbowych przez policjanta lub grupę policjantów w określonym rejonie, na trasie lub w miejscu zagrożonym przestępczością, wykroczeniami bądź innymi zjawiskami patologii społecznej. Może to być zarówno patrol pieszy, jak i zmotoryzowany. W trakcie zabezpieczenia imprez często wyznacza się wzmocnione patrole trzyosobowe, którym przydziela się określony rejon, np. jedną z ulic okalających miejsce odbywania się imprezy, gdzie będą pełnić służbę. Oprócz działań ogólnopolicyjnych odpowiadają oni także za zapobieganie zdarzeniom naruszającym bezpieczeństwo i porządek publiczny, które bezpośrednio związane byłyby z odbywającą się imprezą oraz w razie potrzeby, na polecenie dowódcy zabezpieczenia, podjąć interwencję w miejscu jej odbywania się. Ich zadaniem jest również przejmowanie osób zakłócających bezpieczeństwo i porządek publiczny, które zostały ujęte przez służby porządkowe organizatora. Powinni oni pełnić tak służbę, aby cały czas być widocznym dla wszystkich uczestników, oddziaływać prewencyjnie oraz szybko udzielać pomocy osobom, które mogą jej potrzebować. W razie potrzeby patrole prewencji podejmują inne działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego, np. pomagają w udrożnieniu ruchu kołowego, w uzasadnionych przypadkach osadzają nietrzeźwych w Izbie Wytrzeźwień. Są to tylko niektóre z zadań, ale nie ulega wątpliwości, że służba patrolowa powinna być pełniona z zaangażowaniem oraz aktywnie.

Innym sposobem pełnienia służby przez policjantów prewencji, szczególnie zaś przez funkcjonariuszy OPP, jest patrol wahadłowy, czyli taka forma wykonywania przez policjantów służby, która ma na celu utrzymanie bezpieczeństwa i porządku publicznego w środkach komunikacji kolejowej i na stacjach kolejowych w czasie przejazdu grup uczestników imprez i uroczystości publicznych. Ten rodzaj służby patrolowej polega na tym, że funkcjonariusze niejako eskortują uczestników imprezy od jednej miejscowości do drugiej, w której odbywa się impreza i z powrotem. W czasie przejazdu utrzymują oni stały kontakt z dyżurnymi tych jednostek, przez które będzie przejeżdżał dany środek lokomocji. Funkcjonariusze wspólnie z obsługą pociągu, jeżeli jest to pociąg rejsowy, mają obowiązek uniemożliwić jazdę osobom,

które nie posiadają biletów oraz mają za zadanie nie dopuścić do zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego zarówno w pociągu, jak i na stacjach kolejowych. W przypadku przemieszczania się np. kibiców piłkarskich innym środkiem lokomocji (np. wynajęty autobus) również należy zapewnić bezpieczeństwo na trasie przejazdu. W tym celu patrole udają się do miejsca odbycia się imprezy masowej lub do granicy działania danej jednostki. Z uwagi na liczne przypadki obrzucania środków lokomocji przez antagonistycznie nastawionych kibiców klubów piłkarskich duże znaczenie ma organizacja przejazdu tych środków przez tereny poszczególnych jednostek. Dlatego tak istotne jest współdziałanie dowódcy wahać z dyżurnymi jednostek lub dowódcami zabezpieczenia przejazdu kibiców¹².

Podczas zabezpieczenia zdecydowanej większości imprez nie wszyscy policjanci biorą bezpośredni udział w podejmowaniu działań. Część z nich zazwyczaj pozostaje w odwodzie. Odwód to wydzielone siły i środki pozostające do dyspozycji dowódcy operacji (akcji) policyjnej lub dowódcy niższego szczebla niezaangażowane bezpośrednio do działań. Stanowi on część sił przewidzianych do działań podczas zabezpieczenia imprezy, jednak policjanci wchodzący w jego skład nie biorą bezpośredniego udziału w działaniach, tylko oczekują w wyznaczonym rejonie na rozkaz ich podjęcia. Siły i środki stanowiące odwód wprowadzane są do działań w przypadku nagłego zakłócenia porządku i bezpieczeństwa publicznego lub też w przypadku wystąpienia nieprzewidzianych okoliczności w wypracowanych wariantach. Dlatego tak ważne jest zapewnienie sobie sił, które mogą wspomóc w każdej chwili pozostałych policjantów.

Formą pełnienia służby często występującą podczas zabezpieczania imprez masowych jest działanie w pododdziale zwartym. Taktyka działań takiego pododdziału (np. NPP, OPP KWP) ma doprowadzić do osiągnięcia zamierzonego celu według przygotowanego planu i wariantów. Ta forma pełnienia służby wykonywana jest najczęściej przez policjantów Oddziałów Prewencji Policji KWP z uwagi na odpowiednie wyszkolenie i przygotowanie do działania w sile pododdziału w różnych warunkach. Jednak takie działania mogą podejmować również nieetatowe pododdziały Policji (NPP), czyli doraźnie wydzielone siły Policji organizowane przez komendanta

¹² Tamże, s. 29.

wojewódzkiego Policji na bazie podległych policjantów. Działania NPP są podejmowane w przypadku m.in. potrzeby zapewnienia porządku publicznego podczas imprez o charakterze masowym przekraczających możliwości zabezpieczenia przez właściwą terytorialnie jednostkę Policji. Działanie pododdziałów zwartych polega na takim rozmieszczeniu wydzielonych policjantów, pododdziałów, środków transportu w ugrupowania i szyki, dostosowującym je do wykonywania zadań służbowych, by zapewnić lub przywrócić porządek publiczny w czasie imprez masowych. Rozwinięte pododdziały mogą przybierać formę kordonów, dwukordonów zwartych lub rozczłonkowanych, linii posterunków i patroli, tyralier policyjnych w kształcie linii, skosu, klina lub oskrzydlenia¹³.

Z powyższego wynika, że ilość potrzebnych służb oraz ich sposób działania zależy jest głównie od charakteru imprezy, ilości uczestników i ich nastawienia. Również formy i taktyka pełnienia służby zależą od tych czynników. Dlatego ważne jest prawidłowe przygotowanie policjantów do wykonywania zadań w trakcie zabezpieczenia imprez o charakterze masowym oraz właściwe przeprowadzenie odprawy służbowej przed służbą.

11. Rodzaje naruszeń porządku publicznego mogące wystąpić w związku z organizacją i przebiegiem imprez masowych oraz sankcje nakładane na osoby naruszające porządek imprez masowych

Organizacja i przeprowadzanie imprez masowych wiążą się z możliwością wystąpienia naruszeń porządku publicznego. Wynikać one mogą z różnych przyczyn, takich jak: spotkanie się antagonistycznych grup kibiców, znajdowanie się uczestników imprezy pod wpływem alkoholu lub innego podobnie działającego środka, zła organizacja zabezpieczenia imprezy, jak również działanie z niskich pobudek (dewastowanie i niszczenie urządzeń bez wyraźnego powodu). Ilość naruszeń porządku publicznego mogących wystąpić podczas i w związku z przeprowadzanymi

¹³ Tamże, s. 30

impresami masowymi jest bardzo duża. Naruszenia te określone są w rozdziale 9 „Przepisy karne” ustawy *o imprezach masowych*¹⁴ i są to:

Art. 54. 1. Kto nie wykonuje polecenia porządkowego, wydanego na podstawie ustawy, regulaminu obiektu (terenu) lub regulaminu imprezy masowej przez służby porządkowe lub służby informacyjne, podlega karze grzywny nie niższej niż 2 000 zł.

2. Tej samej karze podlega, kto w czasie trwania imprezy masowej przebywa w miejscu nieprzeznaczonym dla publiczności.

Art. 55. Kto nie wykonuje polecenia wydanego przez Policję lub Żandarmerię Wojskową, w miejscu i w czasie trwania imprezy masowej, podlega karze grzywny nie niższej niż 2 000 zł.

Art. 56. Kto wnosi lub posiada na imprezie masowej napoje alkoholowe, podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 2 000 zł.

Art. 59. 1. Kto wnosi lub posiada na imprezie masowej broń, w rozumieniu ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2004 r. Nr 52, poz. 525, z późn. zm.), wyroby pirotechniczne, materiały pożarowo niebezpieczne lub inne niebezpieczne przedmioty lub materiały wybuchowe, podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

2. Sąd może orzec przepadek przedmiotów, o których mowa w ust. 1, chociażby nie stanowiły własności sprawcy.

Art. 60. 1. Kto w czasie trwania masowej imprezy sportowej, w tym meczu piłki nożnej, wdziera się na teren, na którym rozgrywane są zawody sportowe, albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza,

¹⁴ Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. *o bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).

podlega grzywnie nie mniejszej niż 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

2. Kto w czasie trwania imprezy masowej rzuca przedmiot, mogący stanowić zagrożenie dla życia, zdrowia lub bezpieczeństwa osób przebywających na terenie lub w obiekcie, gdzie odbywa się impreza masowa, albo w inny, równie niebezpieczny sposób zakłóca przebieg tej imprezy, podlega grzywnie nie mniejszej niż 120 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.
3. Karze, o której mowa w ust. 2, podlega ten, kto w czasie i w miejscu trwania imprezy masowej narusza nietykalność cielesną członka służby porządkowej lub służby informacyjnej.
4. Jeżeli sprawca, dopuszczając się czynów określonych w ust. 1-3, używa elementu odzieży lub przedmiotu do zakrycia twarzy celem uniemożliwienia lub utrudnienia rozpoznania jego osoby, podlega grzywnie nie mniejszej niż 240 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

Art. 61. Spiker zawodów sportowych, który swoim zachowaniem prowokuje kibiców do działań zagrażających bezpieczeństwu w miejscu i w czasie trwania masowej imprezy sportowej, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

Art. 62. Jeśli sprawca ukarany lub skazany za czyny zabronione, o których mowa w art. 54-61, w ciągu 2 lat od ostatniego ukarania lub skazania, popełnia ponownie podobne umyślne wykroczenie lub przestępstwo, sąd może wymierzyć karę do górnej granicy jej ustawowego zagrożenia zwiększonego o połowę.

Art. 63. Postępowanie w sprawach o wykroczenia określone w art. 54-57 prowadzi się na podstawie przepisów o postępowaniu przyspieszonym, o którym mowa w rozdziale 15 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks

postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848, Nr 214, poz.1344 i Nr 237, poz. 1651).

Art. 64. Postępowanie w sprawach o przestępstwa określone w art. 58-61 prowadzi się na podstawie przepisów o postępowaniu przyspieszonym, o którym mowa w rozdziale 54a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

Art. 65.1. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w art. 50, 51, 52a, 124 lub 143 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2007 r. Nr 109, poz. 756 oraz z 2008 r. Nr 141, poz. 888), lub o którym mowa w art. 54-56 niniejszej ustawy, popełnione w związku z imprezą masową artystyczno-rozrywkową, sąd może orzec środek karny zakazu wstępu na imprezę masową na okres od 2 do 6 lat.

2. W razie ukarania za wykroczenie, o którym mowa w art. 50, 51, 52a, 124 lub 143 Kodeksu wykroczeń, lub o którym mowa w art. 54-56 niniejszej ustawy, popełnione w związku z masową imprezą sportową, w tym meczem piłki nożnej, sąd orzeka środek karny zakazu wstępu na imprezę masową na okres od 2 do 6 lat.

3. Środek, o którym mowa w ust. 2, połączony jest z obowiązkiem osobistego stawiennictwa, w jednostce organizacyjnej Policji lub miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby ukaranej komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, w czasie trwania masowej imprezy sportowej, w tym meczu piłki nożnej.

4. Sąd, orzekając środek karny, o którym mowa w ust. 2, określa rodzaje masowych imprez sportowych lub meczów piłki nożnej, w czasie trwania których ukarany jest obowiązany do osobistego stawiennictwa w jednostce Policji, w tym określa: nazwy dyscyplin sportowych, nazwy klubów sportowych oraz zakres terytorialny obowiązywania orzeczonego środka.

- Art. 66. Wobec sprawców przestępstw, o których mowa w art. 59 i 60 niniejszej ustawy, sąd orzeka zakaz wstępu na imprezę masową.
- Art. 67. Zakaz wstępu na imprezę masową, o którym mowa w art. 65, dotyczy również meczu piłki nożnej rozgrywanego przez polską kadrę narodową i polski klub sportowy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- Art. 68. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, określi, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania orzeczonego za wykroczenie albo przestępstwo obowiązku osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby ukaranej albo skazanej, komendanta powiatowego (rejonowego, miejskiego) Policji, w czasie trwania imprezy masowej, uwzględniając sposób dokumentowania wykonania tego obowiązku.

Uczestnicy imprez masowych mogą także naruszać inne przepisy wynikające zarówno z kodeksu wykroczeń jak i kodeksu karnego, ale również innych ustaw, np. ustawy *o narkomanii*, ustawy *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu narkomanii* itd.

Organizacja i przeprowadzanie imprez masowych niosą za sobą zagrożenia popełnienia wykroczeń, na które policjanci biorący udział w zabezpieczeniu powinni reagować w celu ich przeciwdziałania i represjonowania sprawców. Jednak policjanci powinni rozważyć, czy reagowanie na każde najdrobniejsze wykroczenie przyniesie pożądany skutek, tzn. zapobiegnie jego ponownemu popełnieniu i czy nie doprowadzi do eskalacji zachowań innych uczestników. Chodzi tu np. o takie sytuacje, gdy w licznej grupie kibiców kilka osób używa słów nieprzyzwoitych. Czy policjanci powinni zdecydowanie zareagować w stosunku do tych osób, co może grozić skierowaniem agresji wszystkich uczestników imprezy przeciwko policjantom, czy raczej wybrać drogę spokojnego reagowania, mimo popełniania przez uczestników wykroczenia?

W przypadku zaistnienia przestępstwa, policjanci biorący udział w zabezpieczeniu muszą natychmiast zareagować, zatrzymując jego sprawcę, jeśli jest to konieczne, udzielając pierwszej pomocy ofierze, ustalając świadków zdarzenia i zabezpieczając miejsce zdarzenia. Wszystkie te czynności muszą być przeprowadzone w taki sposób, aby nie zatrzeć śladów i aby mogły być prawidłowo udokumentowane.

Literatura

1. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o *Policji* (t.j. Dz. U. Nr 43 z 2007 r., poz. 277, z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o *bezpieczeństwie imprez masowych* (Dz. U. Nr 62, poz. 504).
3. Ustawa z dnia 5 lipca 1990 r. *Prawo o zgromadzeniach* (Dz. U. Nr 51, poz. 297, z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o *ochronie osób i mienia* (t.j. Dz. U. Nr 145 z 2005 r., poz. 1221, z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. *Kodeks karny* (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie województwa* (t.j. Dz. U. Nr 142 z 2001 r., poz. 1590, z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o *samorządzie powiatowym* (t.j. Dz. U. Nr 142 z 2001 r., poz. 1592, z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o *samorządzie gminnym* (t.j. Dz. U. Nr 142 z 2001 r., poz. 1591, z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (t.j. Dz. U. Nr 98 z 2000 r., poz. 1071, z późn. zm.).
10. Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. *Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia* (t.j. Dz. U. Nr 133 z 2008 r., poz. 848, z późn. zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 3 sierpnia 2009 r. w *sprawie sposobów wykonywania obowiązku osobistego stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji w czasie trwania imprezy masowej* (Dz. U. Nr 125 z 2009 r., poz. 1039).
12. Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 1998 r. w *sprawie szczegółowych warunków i sposobów użycia przez pracowników ochrony środków przymusu bezpośredniego* (Dz. U. Nr 89, poz. 563).
13. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 grudnia 1998 r. w *sprawie określenia szczegółowych zasad współpracy specjalistycznych*

uzbrojonych formacji ochronnych z Policją, jednostkami ochrony przeciwpożarowej, obrony cywilnej i strażami gminnymi (miejskimi) (Dz. U. Nr 161, poz.1108).

Pozycje zwarte:

1. Suski P., *Zgromadzenia i imprezy masowe*, Warszawa 2007.
2. Piasecki C., Kołodziejczyk L., *Rola Policji w zabezpieczeniu imprez masowych*, Szkoła Policji w Katowicach 2003.

Inne:

1. <www.kpk.policja.gov.pl>.
2. <<http://prawo.gazetaprawna.pl>>.